Een kiescollege voor Nederlanders in het buitenland

Simon Otjes (ULeiden/RUG)
28/2/2021

1

Introductie

Wat is de systematiek achter het stemgewicht voor het kiescollege voor de Eerste Kamer?

2

Introductie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Dr. Simon Otjes

2019-: UD Nederlandse politiek
Universiteit Leiden
2012-: Onderzoeker DNPP
Rijksuniversiteit Groningen
2012: Dr. in de politicologie

Onderzoek naar parlementen, partijen, kiesgedrag en belangengroepen in gemeenten, Nederland en Europa

3

Introductie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Dr. Simon Otjes

Onderzoek naar
- Parlementsgrootte
- Restzetelverdeling Eerste Kamer
- Stemgewichten kiezers in het buitenland
- Stemgedrag van Eerste Kamer-leden

Simon Otjes @SimonOtjes · Mar 25, 2019

Zo ziet de Eerste Kamer eruit, volgens mij, als iedereen stemt zoals ze belooft hebben: 30 zetels voor de coalitie. 2 partijen die alleen genoeg zijn voor een meerderheid: Forum en GroenLinks. Spannend blijft of DENK, ChristenUnie en SGP hun grote overschotten kunnen verzilveren.

Partij	Zetels	Coalitie	Restzetel	Overschot
FvD	13	-	1e en 7e	-
OSF	1	-	2e	-
CDA	9	9	3e	-
VVD	12	12	4e	-
PvdD	3	-	5e	-
GL	9	-	6e	-
PvdA	7	-	8e	-
DENK	0	-	-	0.68
SGP	1	-	-	0.66
CU	3	3	-	0.65
SP	4	-	-	0.41
D66	6	6	-	0.22
50Plus	2	-	-	0.21
PVV	5	-	-	0.13
PvhN	0	-	-	0.12
Bonaire en Saba	0	-	-	0.09
Totaal	75	30	8	

12 34 49

4

Introductie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

5

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

6

Eerste Kamerverkiezingen

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

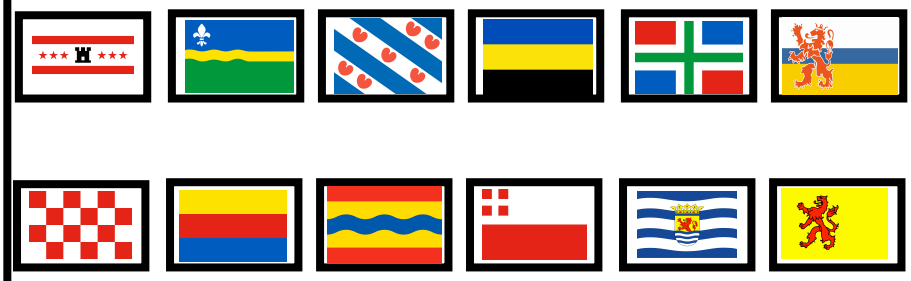

7

Eerste Kamerverkiezingen

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$SW_{ps} = \frac{Inwoners_{prov}}{Zetels_{ps} \times 100}$$

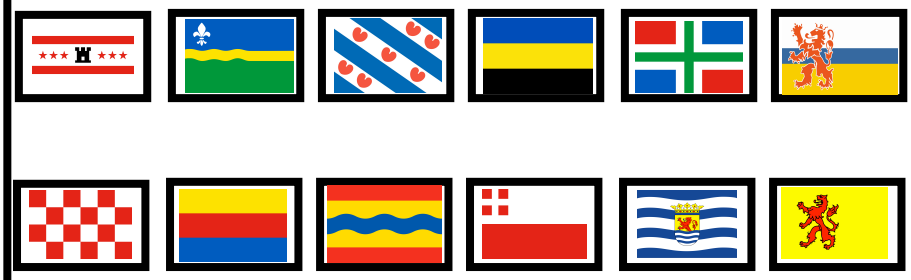

8

Eerste Kamerverkiezingen

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

120	102	151	377	136	237
463	519	246	274	98	668

9

Conclusie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

2.1	1.8	2.8	9.0	2.5	4.8
11.0	12.4	5.0	274	1.7	15.9

10

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

11

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Caribisch Nederland

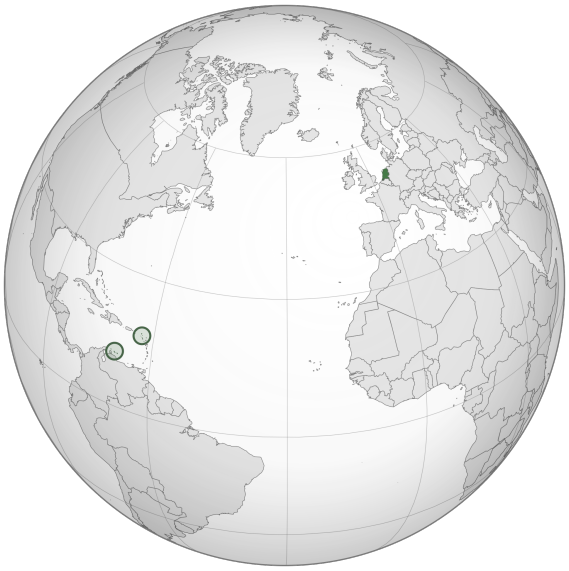

12

Caribisch Nederland

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Europees Nederland

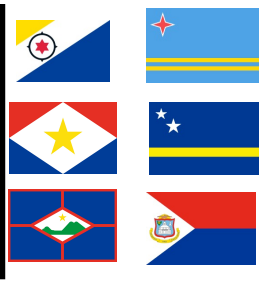

13

Caribisch Nederland

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Land Nederland

Europees Nederland

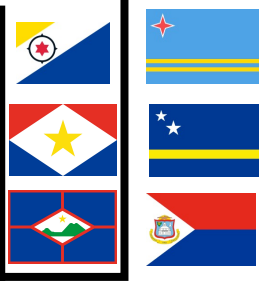

14

Caribisch Nederland

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Koninkrijk der Nederlanden

Land Nederland

Europees Nederland

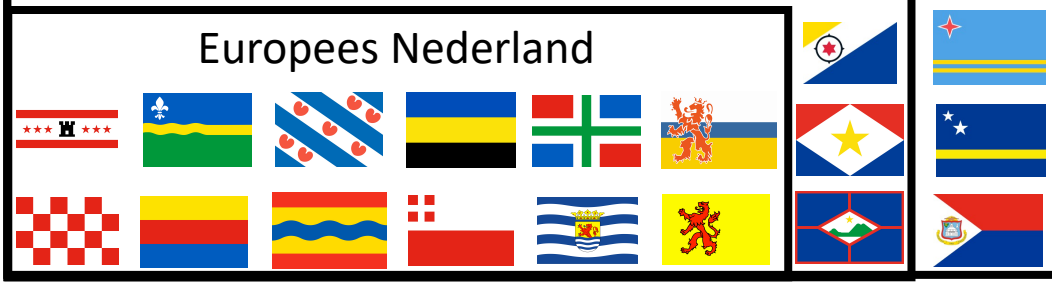

15

Caribisch Nederland

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

16

Conclusie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

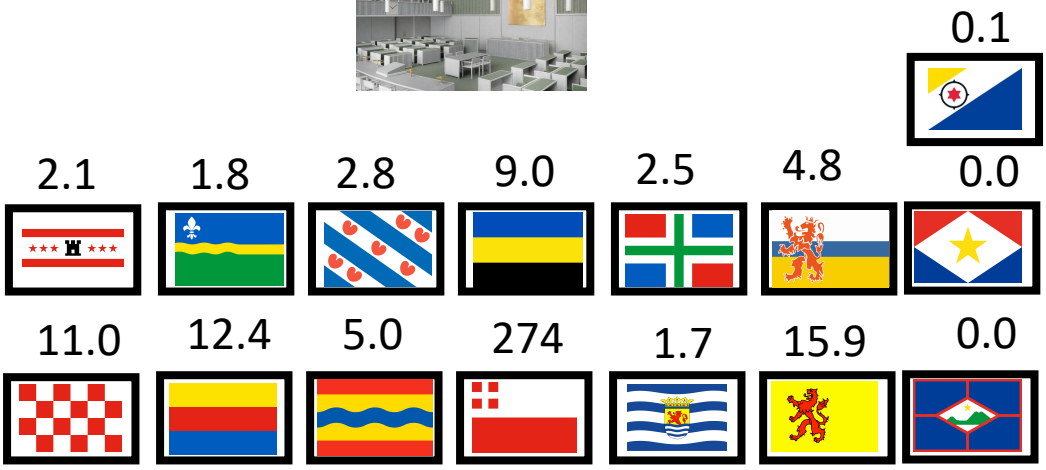

17

Caribisch Nederland

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

	Bonaire	St. Eustatius	Saba
CDA		5 (DP)	
D66	4 (MPB)		2 (WIPM)
PvdA	3 (Dem)		
GL	2 (UPB)		2 (WIPM)
Blanco			1 (SLP)

18

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

19

Ganzevoort

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

22

120 102 151 377 136 237 6

463 519 246 274 98 668 4

20

Ganzevoort

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Ruard Ganzevoort (GroenLinks):
"deelt de minister onze mening dat, in lijn met artikel 4 van de Grondwet, een methodiek zou moeten worden gekozen die er materieel toe leidt dat elke stem, van een ingezetene of niet, ongeveer Dezelfde invloed heeft op de samenstelling van de Eerste Kamer? Dat zou heel eenvoudig kunnen. Ik ben geen wiskundige. Mijn vader was dat wel, maar ik niet. Sommige dingen erf je en andere dingen niet. Het zou bijvoorbeeld heel eenvoudig kunnen door een correctiefactor te berekenen en die toe te passen op de stemwaarde."

21

Ganzevoort

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Artikel 4 Grondwet: "Iedere Nederlander heeft **gelijkelijk** recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen"

Gelijkheidsbeginsel van Artikel 4 is de juridische grondslag van het rekenwerk

22

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

23

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Artikel U2 lid 1 van de Kieswet

$$SW_{ps} = \frac{\text{Inwoners}_{prov}}{\text{Zetels}_{ps} \times 100}$$

24

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$SW_{kc} = \frac{Inwoners_{wereld}}{Zetels_{kc} \times 100}$$

25

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$Inwoners_{wereld}$	
Alle inwoners van de wereld	
Alle Nederlanders buiten Nederland	
Alle ingeschreven stemmers	
Alle stemmen uit het buitenland	

26

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Inwoners$_{\text{wereld}}$	
Alle inwoners van de wereld	8 miljard
Alle Nederlanders buiten Nederland	
Alle ingeschreven stemmers	
Alle stemmen uit het buitenland	

27

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Inwoners$_{\text{wereld}}$	
~~Alle inwoners van de wereld~~	~~8 miljard~~
Alle Nederlanders buiten Nederland	?
Alle ingeschreven stemmers	
Alle stemmen uit het buitenland	

28

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Inwoners$_{\text{wereld}}$	
~~Alle inwoners van de wereld~~	~~8 miljard~~
~~Alle Nederlanders buiten Nederland~~	~~?~~
Alle ingeschreven stemmers	81,680
Alle stemmen uit het buitenland	

29

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Inwoners$_{\text{wereld}}$	
~~Alle inwoners van de wereld~~	~~8 miljard~~
~~Alle Nederlanders buiten Nederland~~	~~?~~
Alle ingeschreven stemmers	81,680
Alle stemmen uit het buitenland	61,397

30

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Inwoners$_{\text{wereld}}$	
~~Alle inwoners van de wereld~~	~~8 miljard~~
~~Alle Nederlanders buiten Nederland~~	~~?~~
Alle ingeschreven stemmers	81,680
~~Alle stemmen uit het buitenland~~	~~61,397~~

31

Van der Graaf

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Een gelijkschakeling met U2.1 is niet mogelijk omdat dit verwijst naar inwoners

32

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

33

Taagepera

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

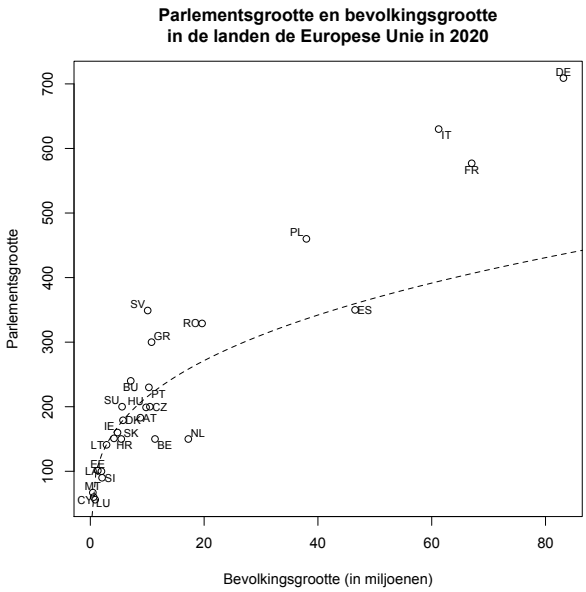

34

Taagepera

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Regel	Leden
Wet van Taagepera	43
Gemeentewet	37
Provinciewet	39

35

Taagepera

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Regel	Leden
Wet van Taagepera	43
Gemeentewet	**37**
Provinciewet	39

36

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

37

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$\text{Stemimpact} = \frac{\text{Inwoners}_{prov}}{\text{Zetels}_{ps} \times 100} \times \frac{\text{Zetels}_{ps}}{\text{Stemmers}}$$

38

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$\text{Stemimpact} = \frac{\text{Inwoners}_{prov}}{\cancel{\text{Zetels}_{ps}} \times 100} \times \frac{\cancel{\text{Zetels}_{ps}}}{\text{Stemmers}}$$

39

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$\text{Stemimpact} = \frac{\text{Inwoners}_{prov}}{\text{Stemmers} \times 100}$$

40

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$\text{Stemimpact} = \frac{\text{Inwoners}_{prov}}{\text{Stemmers}} \times 100$$

Een grotere impact als er minder stemmers zijn per inwoner

- Lagere opkomst
- Meer kinderen
- Meer mensen zonder Nederlands paspoort

41

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$\text{Correctiefactor} = \frac{\sum \text{Inwoners}_{prov}}{\sum \text{Stemmers}_{prov}}$$

42

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

93 modaliteiten

- Inwoners: Stemmers of geregistreerden
- Stemgewicht: Stemmers of geregistreerden
- Kiescollege: 20, GW of derdemachtswortelwet
- Ongewogen, naar inwoners, naar stemmers en naar stemgerechtigden of geen
- Vorige of huidige verkiezingen

43

Stemimpact

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Naar stemmer gewogen gemiddelde

- Alternatieven:
  - ongewogen gemiddelden
  - naar inwoners gewogen gemiddelden
  - naar opgekomen stemmers gewogen gemiddelden
- Geen grote verschillen
- Afrondingsverschillen door aantal zetels
- Wiskundig simpel
- Bekend voor de verkiezingen

44

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

45

Formule

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

$$SW_{kc} = \frac{Stemgerechtigd_{NI}}{Leden_{kc} \times 100} \times \frac{Inwoner_{NL}}{Stemgerechtig_{NL}}$$

46

Formule

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

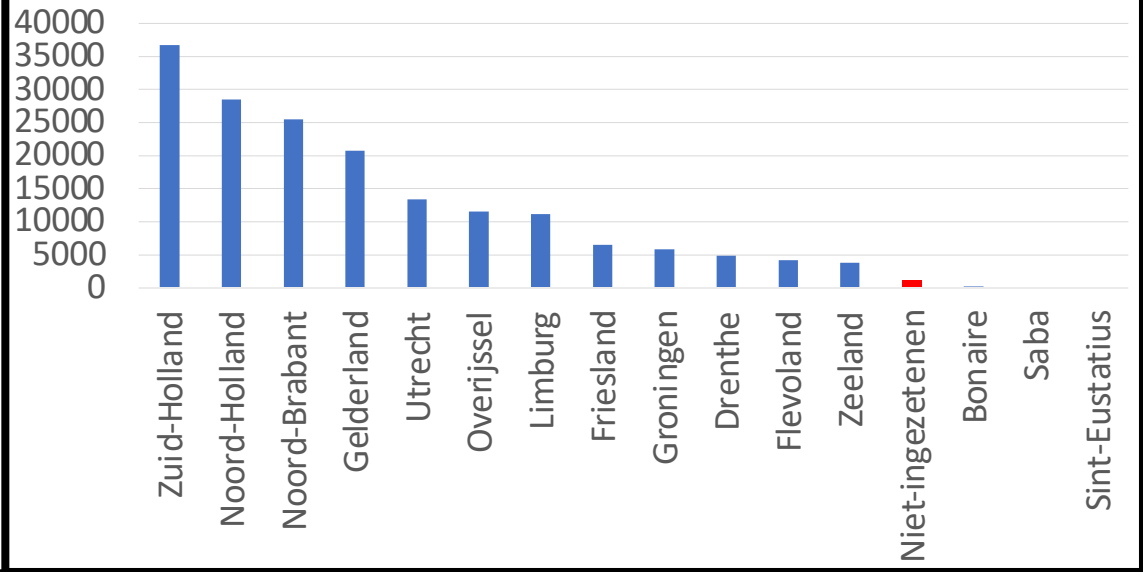

47

Formule

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

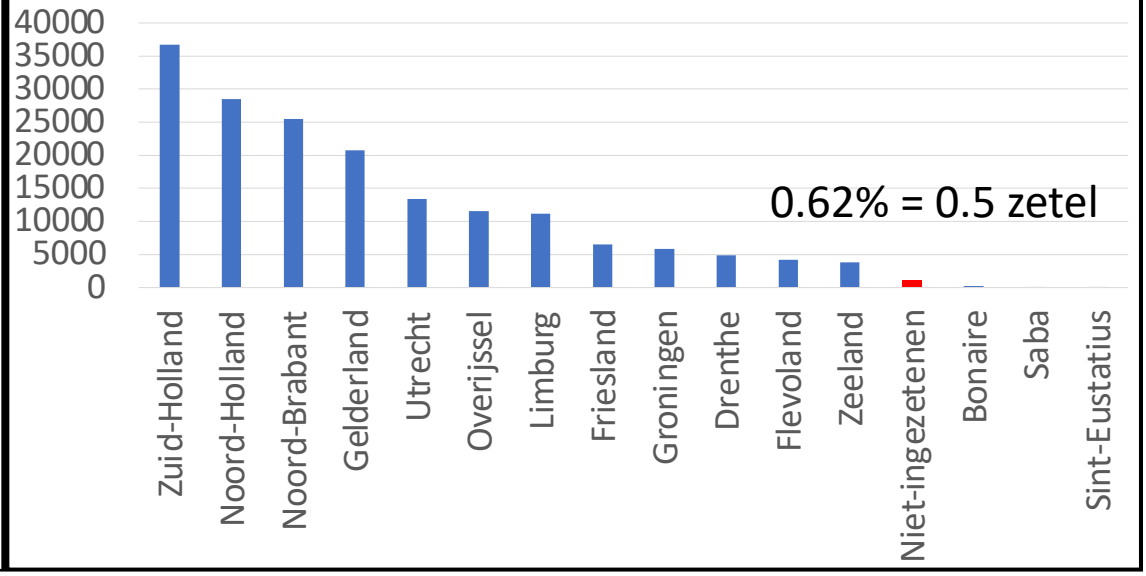

48

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

Introductie
Eerste Kamerverkiezingen
Kiescollege Caribisch Nederland
Vermoeden van Ganzevoort
Paradox van De Graaf
Wet van Taagapera
De basis van de stemimpact
Formule
Conclusie

49

Conclusie

Introductie
EK
Caribisch
Ganzevoort
De Graaf
Taagepera
Impact
Formule
Conclusie

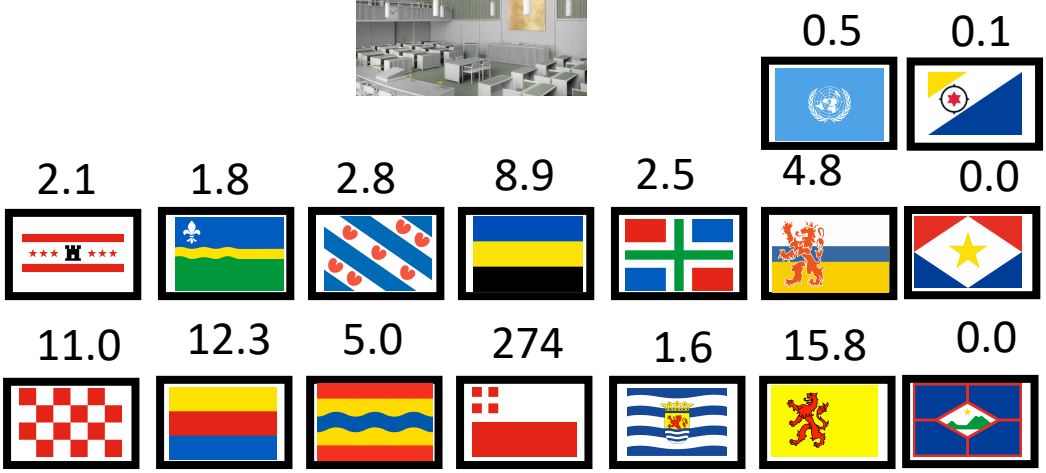

50